

Η «Ευρώπη» στις ευρωεκλογές του Ιουνίου 2009

Τρεις μόλις εβδομάδες πριν τις ευρωεκλογές της 7^{ης} Ιουνίου, το ενδιαφέρον για αυτές παρουσιάζεται μικρό και το διακύβευμά τους ασθενές. Με βάση τα σημερινά δεδομένα μπορούμε με βεβαιότητα να πούμε ότι το ΠΑΣΟΚ θα είναι πρώτο κόμμα (χωρίς ωστόσο να δημιουργεί ισχυρό κοινωνικό ρεύμα) και το αθροιστικό ποσοστό του δικομματισμού θα κινηθεί σε χαμηλά επίπεδα, επιβεβαιώνοντας τη μεταβατική περίοδο του ελληνικού πολιτικού συστήματος.

Όλα τα υπόλοιπα ερωτήματα παραμένουν ανοικτά (μεταξύ αυτών και το ακριβές ύψος της διαφοράς μεταξύ των δύο πρώτων κομμάτων) και είναι πραγματικά αξιοσημείωτο το γεγονός ότι για πρώτη ίσως φορά η δυναμική της προεκλογικής περιόδου και οι εκλογικές καμπάνιες θα έχουν πολύ μεγάλη σημασία για τους τελικούς εκλογικούς συσχετισμούς.

Το άνοιγμα του εκλογικού εύρους της «αντι-δικομματικής» ψήφου σε αθροιστικά ποσοστά που πιθανότατα θα αγγίζουν το 30% του εκλογικού σώματος δημιουργεί πολλούς δευτερογενείς ανταγωνισμούς με βασικά επίδικα το ποιο κόμμα θα καταγραφεί στην τρίτη θέση (αμφισβητείται έντονα η πρωτοκαθεδρία του ΚΚΕ), τι ποσοστά θα καταφέρει εντέλει να εκφράσει ο ΣΥΡΙΖΑ, ποιά θα είναι η δυναμική του ΛΑΟΣ μετά από μια περίοδο έντονης πολιτικής εργασίας που κατέγραψε το κόμμα αυτό, τι θα γίνει με τους μικρότερους συνδυασμούς (Δράση, Φιλελεύθερη Συμμαχία, ΑΝΤΑΡΣΥΑ, Δημοκρατικό Κόμμα, κ.ά.) που επιχειρούν μια σοβαρή εκλογική παρέμβαση και, τέλος, το μεγαλύτερο ερώτημα, τι ποσοστό θα καταγράψουν οι Οικολόγοι-Πράσινοι και πώς θα επηρεάσουν τον κομματικό ανταγωνισμό.

Η σημερινή έρευνα της VPRC εκτιμά το ποσοστό τους στις ευρωεκλογές στο 5% και με ελαφρύ προβάδισμα έναντι του ΛΑΟΣ. Ωστόσο, το «σημείο-κλειδί» βρίσκεται στην τοποθέτηση του μορφώματος αυτού στο μέσον ΝΔ-ΠΑΣΟΚ. Η τοποθέτηση αυτή προκύπτει από το γεγονός ότι οι Οικολόγοι – Πράσινοι απορροφούν συστηματικά ένα ικανό μέρος πρώην ψηφοφόρων της ΝΔ (μεσοαστικά στρώματα νεαρότερων ηλικιών και φιλελεύθερης ιδεολογίας) και πιθανόν μειώνουν τις απευθείας μετακινήσεις από τη ΝΔ στο ΠΑΣΟΚ, με άμεση συνέπεια τη διακύμανση του εύρους της μεταξύ τους διαφοράς.

Μια άλλη σημαντική μεταβολή στο ιδεολογικό-πολιτικό περιβάλλον της ελληνικής κοινωνίας καταγράφεται στις στάσεις απέναντι στις πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Παρά το γεγονός ότι η ελληνική κοινή γνώμη κινείται πάντοτε σε «φιλοευρωπαϊκές» γραμμές, αρχίζει να αναπτύσσεται μια ισχυρή επικριτική στάση έναντι των συγκεκριμένων ασκούμενων πολιτικών από πλευράς Ε.Ε. (πολιτικές για την ανεργία, για τα εισοδήματα και το ασφαλιστικό, για τη διαφάνεια του κράτους, για την ακρίβεια, κ.λπ). Για πρώτη φορά το κέντρο βάρους των τοποθετήσεων αρχίζει να στρέφεται εναντίον της Ε.Ε., με το 58% περίπου της κοινής γνώμης να έχει συστηματικά και συνεκτικά αρνητική γνώμη για τις ασκούμενες σημερινές πολιτικές και μόλις το 42% θετική. Ιδιαίτερη επίδραση στην αλλαγή αυτή έχει επιφέρει η άποψη ότι η είσοδος του Ευρώ δεν έχει βοηθήσει στην βελτίωση των προσωπικών οικονομικών.

Η ιδεολογική αυτή εξέλιξη αλλάζει ριζικά τα έως σήμερα δεδομένα. Ο πολιτικός και πολιτισμικός φιλοευρωπαϊσμός της ελληνικής κοινωνίας, που αναπτυσσόταν ιστορικά στη βάση της προσδοκίας της οικονομικής ανάπτυξης και δευτερογενώς στο αίσθημα ασφάλειας έναντι εξωτερικών κινδύνων, παραχωρεί σιγά-σιγά τη θέση του σε μια περισσότερο «ρεαλιστική» και «αντικειμενική» τοποθέτηση, που συγκροτείται

με βάση τα συγκεκριμένα οφέληματα ή μη που παράγουν οι ασκούμενες ευρωπαϊκές πολιτικές. Ταυτόχρονα, ο βαθμός ενημέρωσης και κατ'επέκτασιν ενδιαφέροντος για τις εξελίξεις σχετικά με την Ευρώπη και τη θεσμική της λειτουργία βρίσκονται σε εξαιρετικά χαμηλό επίπεδο. Συνεπώς, η τάση αποξένωσης από την Ευρώπη και την Ε.Ε. εμφανίζεται «ολοκληρωμένη».

Η διάσταση αυτή πιθανόν να βαρύνει στην επιλογή της ψήφου για τις προσεχείς Ευρωεκλογές, παρά το γεγονός ότι τα ευρωπαϊκά ζητήματα μόνον δευτερευόντως προσδιορίζουν εκλογική στάση. Ενδέχεται όμως να αποτελέσει ένα επιπλέον λόγο αποδοκιμασίας της Κυβέρνησης (που εκ των πραγμάτων αποτελεί τον βασικό υποστηρικτή και υλοποιητή των πολιτικών της Ε.Ε.), πιθανόν να αποτρέψει μερίδα του εκλογικού σώματος να στραφεί προς το ΠΑΣΟΚ (λόγω ενός ασαφούς «φιλοευρωπαϊκού» στίγματος που δείχνει) και πιθανόν να ενισχύσει δυνάμεις πολιτικές που τοποθετούνται κριτικά ή και επικριτικά απέναντι στην πολιτική πορεία της Ευρωπαϊκής Ένωσης.